

3. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo zabezpechennia zboru danykh ta informatsii, neobkhidnykh dlia deklaruvannia okremykh ob'ektiv opodatkuvannia: Zakon Ukrainy vid 17.12.2020 r. № 1117-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1117-20/ed20210328>.

4. Pro zatverdzhennia pereliku derzhav (terytorii), yaki vidpovidaiut kryteriiam, ustanovlenym pidpunktom 39.2.1.2 pidpunktu 39.2.1 punktu 39.2 statti 39 Podatkovoho kodeksu Ukrainy, ta vyznannia takym, shcho vtratylo chynnist, rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veresnia 2015 r. № 977: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 r. № 1045. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-2017-%D0%BF#Text>.

5. Pro zatverdzhennia pereliku orhanizatsiino-pravovykh form nerezydentiv, yaki ne splachuiut podatok na prybutok (korporatyvnyi podatok), u tomu chysli podatok z dokhodiv, otrymanykh za mezhamy derzhavy reiestratsii takykh nerezydentiv, ta/abo ne ye podatkovymi rezydentamy derzhavy, v yakii vony zareiestrovani yak yurydychni osoby: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.07.2017 r. № 480. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/480-2017-%D0%BF#Text>.

Наугольникова Катерина Михайлівна

молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0002-4834-5644

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЗМІСТУ ПРИНЦИПУ «ВИТЯГНУТОЇ РУКИ»: ПРАВОВА ТА ЕКОНОМІЧНА СТОРОНА

Об'єктом дослідження у науковій роботі виступає економічний та правовий зміст принципу «витягнутої руки». Розглянуто та проаналізовано особливості закріплення принципу «витягнутої руки» як принципу податкового законодавства.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, принцип «витягнутої руки», контрольовані операції, податкове законодавство.

Nauholnykova Kateryna

*Junior Researcher of the Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine
ORCID: 0000-0002-4834-5644*

TO THE ISSUE OF THE CONTENT OF THE PRINCIPLE OF “ARM’S LENGTH”: LEGAL AND ECONOMIC PARTY

The object of the research work is the economic and legal meaning of the principle of “arm’s length”. The features of fixing the principle of “arm’s-length” as a principle of tax legislation are been considered and analyzed.

Keywords: transfer pricing, arm’s length principle, controlled operations, tax law.

На значимість принципу «втягнутої року» вказує принаймні той аспект, що відповідний принцип формалізований у перших положеннях правового механізму трансфертного ціноутворення. Мова йде про положення п. 39.1 ст. 39 Податкового кодексу України. Так, чинним податковим законодавством передбачено загальне правило у відповідності з яких платник податків, що бере участь у контрольованій операції, повинен визначати обсяг його оподатковуваного прибутку відповідно до принципу «втягнутої руки» (пп. 39.1.1 п. 39.1 ст. 39 Податкового кодексу України) [1].

Основа правової природи принципу «втягнутої руки» закріплена в пп. 39.1.2 п. 39.1 ст. 39 Податкового кодексу України, да зазначається наступне: «обсяг оподатковуваного прибутку, отриманого платником податку, який бере участь в одній чи більше контрольованих операціях, вважається таким, що відповідає принципу “втягнутої руки”, якщо умови зазначених операцій не відрізняються від умов, що застосовуються між непов’язаними особами у співставних неконтрольованих операціях» [1].

З вище зазначеного вбачається, що змістовна основа правової природи принципу «втягнутої руки», може бути зведена до наступного лаконічного правила: контрольовані господарські операції, які

мають місце між пов'язаними особами, в частині своїх економічних умов, повинні бути рівнозначні господарським операціям між непов'язаними особами. Фактично, мова йде про те, що які-небудь особливі економічні умови господарської операції, які зменшують базу оподаткування в аспекті податку на прибуток підприємств, є недопустимими. Якщо такого роду непослідовність буде виявлена, то по відношенню до платника податків-резидента, будуть застосовані «корируючі» заходи, які мінімізують або ж повністю нівелюють будь-які неправомірні податкові вигоди, що мають місце у зв'язку із завищенням/заниженням ціни на товари, роботи чи послуги.

Правова сторона принципу «витагнутої руки» зводиться до цілком зрозумілого правила – необхідність забезпечення зіставності господарських операцій між пов'язаними та непов'язаними особами.

Що ж стосується економічної складової принципу «витагнутої руки», то вона проявляється в умові щодо співставності цін на товари, роботи або послуги. Якщо правова сторона принципу «витагнутої руки» закріплює конкретне регламентаційне правило, що має своїм призначенням запобігти або ж виправити наслідки від операцій, що вчиняються між пов'язаними особами та впливають на об'єкт оподаткування податком на прибуток підприємств платника податків. То економічна сторона зосереджена на механізмах що пов'язані із методологією визначення зіставності господарських операцій, встановлення ринковості умов самої операції. Ціна операцій при цьому виступає основоположною категорією.

Слід також звернути увагу на своєрідну не типовість принципу «витагнутої руки» як принципу податкового законодавства. Всі прямо закріплені принципи податкового законодавства отримують свою безпосередню формалізацію в рамках приписів ст. 4 Податкового кодексу України («Основні засади податкового законодавства України»). Саме в ст. 4 Податкового кодексу України і формується цілісна система вихідних положень податкового права, значимість яких в аспекті нормативного регулювання спеціально підкреслюється нормотворцем. В той же самий час, принцип «витагнутої руки» не отримує свого закріплення в ст. 4 Податкового кодексу України. Нор-

мотворець застосував підхід по закріпленню його окремо, в п. 39.1 ст. 39 Податкового кодексу України. Такий підхід нормотворця може обумовлюватися наступними факторами:

– бажання уникнути повторного дублювання змісту принципу «втягнутої руки»;

– доцільність закріплення даного специфічного принципу у відповідності з вимогами інституційної оформленості.

Перша вище наведена причина (бажання уникнути дублювання змісту), навряд чи може виступати вирішальним фактором. Принаймні, нічого не завадило принцип презумпції правомірності рішень платника податків продублювати одночасно в рамках приписів ст. 4 та положень ст. 56 Податкового кодексу України. Що ж стосується другого фактора (бажання забезпечити інституційну оформленість), то він виглядає більш правдоподібним. І справді, як можна забезпечити комплексність нормативного регулювання інституту трансфертного ціноутворення без системної та «локалізованої» формалізації всіх його положень. При цьому, закріплення досліджуваного принципу (принципу «втягнутої руки») в положеннях ст. 4 Податкового кодексу України не було б зайвим. Це тільки б підкреслило основоположність та значимість даного вихідного положення, як специфічного правила регулювання податкових відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України в ред. від 23.04.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

REFERENCE

1. Podatkovyj kodeks Ukrainy v red. vid 23.04.2021 roky. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.